

Karabük Tarihçe

Cumartesi, 03 Mayıs 2008

Son Güncelleme Pazartesi, 14 Temmuz 2008

Ýl Tanýtýmý; Merkez

merkezinde, 14.680' i köylerde yapamaktadır. Yüzölçümü 704 kilometrekare, denizden yüksekliði 2 m. dir. En önemli akarsuyu Filyos Çayý, en önemli yükseltisi Keltepe (2000 m.)' dir. Yüksek yerlerde karasal iklim görülürken vadi tabanlarında iklim nispeten yumuşaktır.

Karabük' ün ekonomisi demir-çelik sanayisine paralel olarak gelişmiştir. Behirde kurulu bulunan haddehane ve dökümhaneler demir-çelik sanayinin diğer ürünleridir. Böylece Karabük küçük bir yerleşim yeri iken süratli bir şekilde gelişerek sanayileşme ve dolayısıyla ile de kentleşme evrimini geçirmiştir. Son yıllarda il ekonomisi çeşitlenmeye başlayarak tekstil, mermer, orman ürünleri ve çimento sanayi kurulmuştur. Merkez ilçe ekonomisi ayrılmaz olarak imalat sanayisinin dayanmaktadır. **KARABÜK ADININ KAYNAĞI**

Karabük adının, üzerinde yaşadığı coğrafi ortamdan almıştır. "Kara" ve "Bük" sözcükleri, kara çalılık yer anlamında, Karabük adının oluşumuna kaynaklık yapmıştır. Bu topluluğu yapan Türkmen toplulukları, Karabük cemaati adıyla bu biçimde almışlardır. Türkiye'de 14 ve mevki adının bugün Karabük şeklinde geçmesi, cemaatlerin bu topraklardan diğer yerlere göç ettiği görüşünü kuvvetlendirmektedir Coğrafi Yüzölçümü 4.145 km² olan ve Karadeniz Bölgesi'nin Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Karabük İli, 40° 57' ve 41° 34' Kuzey enlemleriyle 32° 04' ve 33° 06' Doğu boylamları arasında yer almaktadır. Yüzölçümünün 4145 km² kuzeyde Bartın (80 km.), kuzeydoğu ve doğuda Kastamonu (120 km.), güneydoğuda Çankırı (195 km.), güneybatıda Bolu (130 km.), batıda Zonguldak (170 km.) illeriyle komşudur. Ankara'ya 230 km., İstanbul'a 400 km. uzaklıktadır.

En önemli akarsuyu Filyos Çayý olan Karabük'ün diğer önemli akarsuları ise Araç, Soğanlı ve Eskipazar Çayları'dır. İl merkezinin rakımı 278 metre, merkez ilçenin yüzölçümü ise 704 km²'dir. İl'in coğrafi yapısı engebeli olup büyük düzlükler görülmemektedir. Vadi tabanlarında geniş olman birlikte tarıma müsait araziler bulunmaktadır. Nüfusun büyük kısmı vadi tabanlarına yakın alanlarda kümelenmiştir.

İlçeler itibarıyla en önemli yükseltiler; Merkez ilçede Keltepe (2000 m), Eskipazar'da Hodulca Dağı (1700 m), Eflani'de Tepe Dağı (1043 m), Ovacık'ta Kıraç Tepesi (1400 m), Safranbolu'da Sarıçiçek Tepesi (1750 m) ve Yenice'de Keçiköran Tepesi (1400 m) dir. İl'in Coğrafi Koordinatları Enlem Boylam Batı (Danışsayyam Tepe) 41° 08' 32° 04' Kuzey (Bakırçılar Köyü) 34° 33° 00' Doğu (Kuloğlu Köyü) 41° 22' 33° 06' Güney (Bulduk) 40° 57' 32° 52' Karabük'ün toplam alanının 93.020 hektarını tarım toprakları, 271.403 hektarını ormanlar, kalan kısmını ise mera, yerleşim yeri ve diğer alanlar oluşturmaktadır. Bu verilere göre İl'in % 65.48'i ormanlarla kaplıdır. Jeoloji

Karabük'te III. Jeolojik zamanda oluşan, kalkerli (kireçtaşı) araziler geniş yer kaplar. Kireçtaşları arasında killi ve kumlu tabakalar da bulunmaktadır. IV. Jeolojik zamanda (Kuvaterner), Ovacık çevresindeki traverten alanı oluşmuştur. Vadiler, kuvaternerde akarsuların gelişip, plato yüzeylerini yarmasıyla oluşmuştur. Safranbolu ve Eflani çevresindeki kalkerli arazi, metamorfizmaya (başkalaşım) zengin mermer yatakları oluşmuştur. Eflani'de mermer dâbında, çakmak taşı ve kömür yatakları da bulunmaktadır. Ovacık'ta bol miktarda alçı taşı bulunmakta, ara ara gnays ve bazaltlara da rastlanmaktadır. Yenice'de dolomit ve kuvarsit, Eflani'de kuvarsit yatakları bulunmaktadır. Yerbekilleri

Karabük, etrafı yüksek tepelerle çevrili, havza karakteri gösterir. Ortalama, 250-500 m. yüksekliğe sahiptir. Kuzeyde dağlık alanlardan kaynaklanan tali dereler, behre doğru taşıyıcıları maddelerle alüvyal dolgu oluşturulmuştur. Doğuda Safranbolu'ya doğru yükselti artarak 600 m.yi bulur. Dağlar, Kuzey Anadolu Dağları'nın bir parçası olduğundan kıvrımlı yapıdadır. 2000 m. yüksekliği geçmezler. Kuzeydeki, Sarıçiçek Tepesi (1750 m), güneybatıdaki Aladağlar (10 m.) doğudaki Bürnük Tepesi (1143 m.) başlıca yüksekliklerdir. Eflani çevresi, küçük akarsularla parçalanmış plato görünümündedir. Ortalama yüksekliği 1130 m. olan Ovacık da vadilerle parçalanmış plato ve düzlükler üzerinde bulunur. Yenice çevresinde ise düzlük ve ovalık alan bulunmayıp, engebeli ve yüksek bir araziye sahiptir. Karabük'te büyük düzlük ve ovalar yoktur. Araç ve Soğanlı Çayları'nın kenarında küçük düzlükler yer alır. Başlıcaları, Eskipazar Çayı ve Soğanlı Çayı'na karıştığı alandaki Cemal Ovası, Eskipazar çevresindeki Hamamlı, Sadeyaka ovalarıdır. Yaylalar

Karabük'te çok sayıda yayla vardır. Karabük, Eskipazar, Yenice arasında kalan Sorkun Yaylası (1650 m.) başlıcalarındadır. Geniş bir alana sahip, ormanlarla çevrili yaylada, doğa yürüyüşü yapılmaktadır. Safranbolu kuzeyinde Uluyayla ve Sarıçiçek Yaylası, Yenice çevresinde C Yaylası, Ovacık çevresinde Bodoroğlu ve Karabük'ün çevresindeki Dede Yaylası ve Avdan Yaylası önemlidir. Yaylalar genellikle turizm amaçlı kullanılmaktadır. Yayla benlikleri ve doğa yürüyüşleri başlıcalarıdır. Kanyonlar

Doğal güzellikteki yerbekillerinden kanyonlar, daha çok Safranbolu'da, kalker (kireçtaşı) tabakalarının derin biçimde yarılmasıyla oluşmuştur. Kanyonların başlıcaları; İncekaya Kanyonu (Kirpe) Kanyonu, Tokatlı ve Sakaralan'dır. Ayrıca, Yenice'deki Bekir Çayý 6,5 km uzunluğunda, kenarları dik ve yüksek olan Bekir Kanyonu oluşturulmuştur. Mağaralar Karabük'te ayrı bir güzelliği olan, çok sayıda mağara bulunmaktadır. Bunlardan önemli olanlarının başında, Bulak ve Hızar (Mencilis) Mağaraları gelir. Bunlar, turizm değeri olan,

karstik olupumlu mağaralardır.

Akarsular

Ylin, en önemli akarsuyu, Filyos Irmağıdır. Bu ırmağın 2 önemli kolu olan Araç ve Soğanlı çayla topraklarındaki önemli akarsulardır. Filyos Irmağı, kaynaklandığı yerden, denize d k l nceye ka değibik isimler alır. Kaynaklandığı yerde Ulusu adıyla bilinen akarsu, Gerede yakınlarynda Gere Suyu, Eskipazar yakınlarynda Soğanlı ayı, Araç ayı'yla birleptiğinde Yenice Irmağı adını Devrek ayı'na da alan akarsu Filyos Irmağı adıyla Karadeniz'e dökülür. Irmak 288 km. uzunluğundadır.

G ller

Karabük'te büyük doğal g l yoktur. Ovacık'ın kuzeyinde Pamalar Köyü yakınlarynda Kar adında bir krater g l  bulunmaktadıdır. Eflani'de sulama amaçlı   gölet yapılmığtır. Bunlar Bostancılar, Kadıköy, Ortakılar g letleridir. Sulama dığında buralarda olta balıkıllığı yapılmığtır. evresindeki orman güzelliğiyle beraber, mesire yeri olarak da kullanılmaktadır. Ayrıca, Kastamonu yolu üzerinde, Konar Y G l  adıyla küçük bir g l bulunmaktadıdır. Nüfus Durumu

NÜFUS DURUMU

2000 Yıllı Nüfus Sayımı sonuçlarına göre ;
 Ylin Toplam Nüfusu : 225.409
 Behir Nüfusu : 157.756
 Köy Nüfusu : 67.653
 Nüfus Yoğunluğu (Km²) : 54,38

Nüfus Dağıllımı ve Yüzölçümleri MerkezEflaniEskipazarOvacıkSafranboluYeniceToplamY z l m  (km²)70453665739310238324145Toplam N fus116804122701636554554756426951225409Behir N fusu1007493897845717283169711228157756K y N fusu16055837379083727158671572367653N fus Yoğunluğu165.922.824.913.846.432.354,3

2000 Yıllı Nüfus Sayımı Sonuçları itibarıyla nüfus, 1990 yılına göre % 7,68 azalmığ, 1997 yılına göre % 1.86' lık bir gerileme olmuğtur. Ydari Durum YDAR Y DURUM

Karabük ili merkez dahil; 6 ile, 2 belde, 274 köy ve 607 köy altı yerleğim biriminden olupmaktadır. Toplam  nite sayısı ise 889'dir. Yleler Yle

Uzaklığı

Km. Belediye

Sayı Köy

Sayı Köy Altı

Yerleğim

Birimi Toplam

 nite

Sayı Mahalle

Sayı Kurulup

Yıllı Merkez014172115221953Eflani4715414319861953Eskipazar3814910615671945Ovacık47142761191195

7Safranbolu8255119176251870Yenice3023391125171987Toplam-827460788978- Yl yerleğim yönünden

oldukça dağınık durumdadır. Köyler genelde vadi tabanlarınday, orman alanlarınday yakınynda ve yoy boyunca kurulmuğtur.

Merkez ile; 21 mahalle, 42 köy ve 72 köy altı yerleğim biriminden olupmaktadır. Eflani ilçesi ise 6 mahalle 54 köy ve 143 köy altı yerleğim biriminden olupmaktadır. 13 adet köy ilçenin kuzey kysmında derin bir vadide yer alırken, kalan 41 köy; orta ve güney kesimlerdeki yaylalarda kurulmuğlardır. Safranbolu ilçesi ise 25 mahalle, 55 köy ve 119 k yaltı yerleğim biriminden olupmaktadır.

Eskipazar ilçesi; 5 mahalle 49 köy ve 106 k yaltı yerleğim biriminden m tebekkil olup dağınık yapı arz etmektedir. Ylin en küçük ilçesi olan Ovacık'ta ise 1 mahalle, 42 köy ve 76 adet köy altı yerleğim birimi bulunmaktadıdır. Yl'in en yeni ilçesi olup son dönemlerde önemli bir geliğme trendi yakalayan Yenice ise 18 mahalle 32 köy ve 91 köy altı yerleğim biriminden olupmaktadır. Yklim YKL Y M

Batı Karadeniz Bölümü'nde yer alan Karabük'te kysmen Karadeniz ikliminin özellikleri görülmektedir. Yalnız Karabük, kıyıdan içeride kaldığı için, Karadeniz'in nemli havasından yeterince yararlanamamakta karasal iklimin özellikleri daha ağır basmaktadır. Yıllık ortalama sıcaklık, 13,2  C'dir. Ocak ayı sıcaklık ortalaması, 2,6  C, Temmuz ayı sıcaklık ortalaması 23.1  C'dir. Bu ana kadar ölçülen en d b k sıcaklık, 25 Ocak 1974'de -15  C, en yüksek sıcaklık ise, 11 Ağustos 1970'de 44,1  C'dir. Karabük'te ortalama yıllık sıcaklık farkı ise 20,5  C'dir. Karabük Meteoroloji Ystasyon Müdürlüğü'nde  lt ğ  Ortalama Değerler Yıllık Ortalama Sıcaklık 13.5  C En Yüksek Sıcaklık 42,2  C (19 Ağustos) En D b k Sıcaklık -5  C (26 Ocak) Yıllık Nispi Nem Ortalaması %70,1 Yıllık Ort. Rüzgar Hızı, Y n  0,6 m/sn, kuzeydoğu En Kuvvetli Rüzgarın Hızı ve Yönü 4 m/sn, güneybatı (29 Ocak) Yıllık Yağıp Miktarı 605,4 Günler Sayısı 44 Yağıplı Günler Sayısı 136 B Y T K Y   R T U S U Dağları genip yer kapladđı Karabük'te ormanlar yaygındır. Ylin yüzölçümünün % 60'ine orman kaplıdır.

ormanlarla kaplıdır. Merkez İlçe, Safranbolu, Yenice, Eskipazar ormanların gr olduğu alanlardır. Buralardaki yüksek kesimler ormanlarla kaplıdır. Ağaç yetişme snrnn üzerinde ise yüksek dağ ayrları yer almaktadır. İlin en yüksek dağı olan Keltepe'de, 700-800 m.ye kadar kzlam, sonraki yükseltilerde göknar, temel ağaç türleridir. 1700 m.ye kadar karpk ormanlar alırken, bu yükseltiden sonra yüksek dağ ayrları bulunur. Burada kekik ve adaçayı en çok göze çarpan bitkidir. İl genelinde, karasal iklimin daha fazla hissedildiği alanlarda meşe ne kmptir. Eflani çevresinde ayr ve otlaklar da geniş yer kaplar. Yenice ormanları, çok sayıdaki türünü barındırır. Gökpınar mevkiinde dört hektarlık alan "Açık Hava Orman Müzesi" olarak belirlenmiştir. Yenice Irmağı vadisinde lokal bir Akdeniz ikliminin mevcudiyeti buralarda ladin, sandal, erguvan, menengiç gibi maki türlerinin yetişmesini sağlar. Yenice ormanları ve Keltepe'de yaygın olarak bulunan pmpir ve porsuk ayrı bir öneme sahiptir.